

in razbijat. Balin je prosil stanú, hči pa mu je rekla: Beži odtod, božja duša, inai te moj oča ubije, ker strašen razbojnik je. Potnik pa je le drnezgal, da bi smel ondi prenočiti velé: Vsej mi ničesa ne učini. Poslednjič se ji je itak milil in sprejela ga je ter pod ničke skrila. Oča proti jutru vŕsedŕi je mahoma začel praŕati, kdo stransk pa je pri nama v hiŕi? Hči mu je rekla: Nikdo. Starec ga je vendar ovohal rekŕi: Če mi kčasu ne poveŕ, te kmestu zakolem. Tako prisiljena mu je deklica povedala. Razbojnik ga ugledav je pital, kaj bi tu rad? On pa mu je odgovoril: Nicoj tu ostanem, zjutra pa pojdem pred pekel. To tolovaj usliŕav se je presenetil ter mu počasu velel: Če ta greŕ, popraŕaj ŕče v peklu, kako terpljenje hudičevje meni pripravljajo, ker sem prekorenen hudobnik. Balin mu je obečal. Potle ga razbojnik vede v neko klečanje; ondi so bile ničke samih nožev, ter mu po resnici pove: Toliko ljudi sem že ubil, kolikor je to nožev. Potnik ni besede ne čmrnil.

Drugi den zahvaliv se Balin za stan je odpotoval in po dolgem ter težavnem hodu dospel pred pekel, ondi pokljukal, in plantav vrači je priŕel gledat, kdo bi bil; uzrev pa hudičovo znamenje na potnikovi pravači mu mahomo reče iti pred poglavarja. Balin drzno stopiv pred njega mu veli: Ako mi kčasu te grdobe z roke ne snemeŕ, te hipoma s smolaj oblijem ter užgem. Vrag mu je trepeče taki znamenje snel, Balin pa je vesel odŕel. Povračaje se domu je drugoč k tistemu razbojniku primahal, kder je v predpekel gredé prenočil. Razbojnikova hči se je že bila omožila. Tolovaj je dotle, dokler se Balin ne povrnil, premiŕljeval pretekle hudobnosti, se zelo kesal ter se sedaj Balinu natenko spovedal in potle popital, kaj bi moral storiti, da bo vzveličan. Duhovnik mu veli: Spozakleni svoj hramič ter ključ v vodo vrzi, da nikoli več ne bodeŕ do njega mogel in vzeŕsi suho jablanovo palico idi na visoko goro, ondi jo v pečino vtekni zdolbŕi jamo z rokama in dotle nosi vodo v oberočkama, dokler palica ne ozeleni, ne počne rasti, čvesti in treh jabelk ne obrodi. ŕče te jaz pridem in te obredim. Razbojnik je vse to lepo spolnil, Balin pa odŕedŕi je napredoval v duhovskih dostojnostih ter vladika (ŕkof) postal, pokornika pa iz misli pustil.

Po nekih letih se primeri, da se je neka gospa mimo teiste gore peljala in zdaleč tiste jabelka zagledala ter inoŕa po nje poslala. Hlapec ta dospevŕi je slokega, bledega in onemoglega serca poleg jabelk sedečega prosil, da bi mu kouči eno dal; ta pa je odgovoril: To ne moje, ampak Balinovo. K gospe se povrnov je povedal, kako je z jabelki in čega so. Ona se naravnoč k Balinu pelja, ker poznala ga je in vedela, kde vladikuje. Ta mu pove, kar v gori na-nj čaka. Vladika Balin je hipoma spomniv se pokornika ŕel k njemu in dosti ljudi z njim. Balin dospev v goro in ugledav palico zeleno z vejicami in na njih tri rdeče ter lepo diŕeče jabelka, poleg pa serega starca, ki je bil bolje tenji in zemlji kor človeku podoben, je ostrmel in se ne mogel načuditi toj božanski prikazni, utrinale so mu se solze kor jagode čistejŕe kor zlat. Starec več ne mogel pregovoriti, temoč milo in ljubeznivo je samo na sad in Balina se oziral. Balin pa iznemŕi hostijo ga je obredil in se Bogu za toliko milost zahvalil. Potem pa se je starček spokornik razŕpal na prah in lep bel golob iz njega vzletel naravnost v nebo.

Kratkočasnice.

* V vasi * je bila učiteljska služba izpraznjena. Bila je mastna kost. Donaŕala je leto in dan učitelju poldrugo stotino forintov, pred pustom obilno kolín in ŕe marsikaj družega pod roko. Zato se je oglasilo in potegovalo za-njo mnogo ŕe le izučenih pa tudi že starih učiteljev. Memo družih, ki so pismeno prosili za službo, dojde k zavetniku ali patronu tega učeliŕa nek bistroumen mladeneč, ki se

je vedno dobro učil in dokaj koristnega naučil ter proŕi gospoda, naj jo njemu podeli. On mu pa odgovori: Napravite proŕnjo kakor so jih napravili drugi, ter priložite spričevavne liste od vsega, kar znate; potem bomo natanko pretehtali in presodili, in najvrednejŕemu se bo podelila služba. Na to potegne učitelj izpod suknje spisano proŕnjo, obloženo z obilnimi spričevavnimi listi mnogoterih vednost: od umnega kmetovanja, od vertnarije, od bčelarstva, od reje sviloprejk, od pletenja kit za slamnike, od ŕivanja, kratko: vse karkoli je dandanes potreba vediti učitelju na kmetih, da more omikavati nadepolne kmetiŕke detca za prihodne čase, ter spodobno priklonivŕi se podá vse skup zavetniku rekŕi: naj blagovolijo pregledati liste moje ter prečitati proŕnjo mojo; sestavil sem jo v pesniŕkem duhu, da pokažem, da znam tudi zlagati. *) No! — veli zavetnik — ako ste sami pisali proŕnjo, pisati znate jako lepo, in preberaje jo ŕe dostavi: prav dobro je zložena in besede se po vseh pesniŕskih čertah in kolenčkah pregibajo ter končne tudi ŕe soglasno vežejo. V tem, ko zavetnik proŕnji priložene spričevavne liste pregleduje, se vkraadejo učitelju oči v drugo sobo in tam zagleda klavir. Kaj vesel proŕi ponižno gospoda, naj mu dovoli na-nj zaigrati; zakaj — veli — napravil sem na to proŕnjo po pravilih sestavljanja pevskih sekirc tudi primeren napev ali vižo, da kažem, da tudi znam kovati lepe napeve in dobro brenkati, ŕe lepŕe pa popevati. In zdajci vsedŕi se k glasoviru prebira strune kmali polagano kmali urnejŕe popevaje vmes v vseh niansah kakor slavček v tihem logu zdaj žaljno zdaj veselo tako nebeŕsko lepo, da popolnoma prevzame gospóda s svojo igro in petjem. ŕe govori učitelj: Nikarte mi zameriti, gospod; Vas ŕe za nekaj poprosim. Izurjen sem v vseh zdaj navadnih plesih in po merilu popreŕŕne popevke sem si zmisliŕ ŕe poseben ples. Dovolite mi tedaj, da se ŕe zavertim, da se prepričate, da sem tudi kos, vaditi detca plesati, če bo treba. In tu jo pobere ter suče pete, da se Fani Elslerjeva kar skriti mora pred njim. — Vse Vas jako priporoča, mu smehljaje gospod govori. Tu imate roko, da službe noben drug dobil ne bo, kot Vi. Pojte le, ter umislite si ŕe učitelju potrebno lično sobno napravo, ako je ŕe nimate, da, kadar vas obiŕče kak učenček ali kmetica, vgleda snažnost pri Vas in se tiste ŕčasoma privadi. — In ko za prositi odločeni čas preteče, mu pride pooblastivni list, ki ga poterjuje za novega učitelja. Vesel nastopi o vseh Svetih toliko zaželjeno službo ter začne glodati — mastno kost, in jo ŕe zdaj gloda, ako ni že — umerl. Borovčan.

* Bila sta dva soseda, eden na ravnem pri cesti, drugi nad cesto na griču. Prav dobra soseda sta si bila in oba sta si poŕteno kruh služila. Enega dne jima ŕine pri vincu dobrovoljnost v glavo, pa ta se kmali preverže v hudovoljnost in prepir — malo da ne v pretep. Eden nju ostane v gostivnici, drugi gré domú.

Ta, ki je ŕel domú, — podgričnik — gré k nadgričnikovi ženi in od vina vertoglav misli: čeŕ, se moram pa nad sosedovo ženo znositi. Loti se je tedaj, spervega z zmíranjem, poslednjič pa s pestmi. Vidŕi, da mu je resnica, se postavi žena v bran, zavertí soseda in podgričnik se zvalí po griču na cesto.

„O joj meni!“ kriči podgričnik na cesti pod gričem. „O ti peklenska baba!“ — Ta hip priteče sosed nadgričnik domú se vernivŕi in ko vidi svojega soseda z obrazom v cestnem blatu ležečega, ga začne pomilovati, objemati, poljubovati in si prizadeva ga vzdigniti, rekoč: „Oj ŕime, ali si kert, da tako v zemljo rijeŕ?“

Te besede zdramijo podgričnika in ves nevoljen reče svojemu sosedu: „Pusti me! Baba me je vergla; ne spodobi se mi več, kakor da rijem v zemljo kot — kert!“

* V nekem mestu na Ogerskem so imeli trije bogatinci en sam časnik. Ko se niso mogli pogoditi, kdo

*) Zlagati, rinnen, pri belih Kranjcih.

ga bo prvi bral, so sklenili — kaj nek? — Mar, da bo imel vsaki svoj časnik? — Kaj še! Sklenili so, ga ne več imeti.

Slovanski popotnik.

* Vrednik „Nevena“, gosp. Vinko Pacel, naznanja, da je „Neven prestao od nove godine, da nakani se izdavat i djelo „Jadranske Vile“ v 6 svezaka, vsaki od 8 onakovih tabaka (pol), kao što bijaše „Neven“, in da bojo „Jadranske Vile sbirka i izbor zabavnih, poučnih i znanstvenih članaka. Ciena je putem predplate 5 fl. 25 n.“

* Že kakih deset let je društvo na Ogerskem pod imenom „Društvo sv. Štefana pod varstvom prečiste Device Marije in sv. Štefana, prvega apostolskega kralja ogerskega“, ki je ustanovilo se za izdajanje pobožnih in koristnih bukev in ki šteje že čez 10,000 družtvenikov; družtveniki so raznih razredov po raznih letnih plačilih. To društvo je za magjarsko literaturo silno važno; da skerbi močno tudi za izdajo koristnih knjig, spričuje nam to, da je na svetlo prišla prestava magjarska zgodovine vesoljne, ki jo je spisal imenitni Cesare Cantù, in da misli med ljudi dati tudi obširen konversacijski slovar sploh navadnega zapopadka, toda v katoliškem duhu pisan. Od jezika, v katerem se bodo bukvje na svetlobo dajale, družtvene postave nič ne govore, in izpervéga je tudi kaka česko-slovanska ali rusinska knjižica prišla na dan, pa čedalje redkeje, in v zadnjih naznanilih so skorej samo magjarske dela, kakor se sliši za to, ker se bukvje v družih jezikih težko (?) pospečujejo. Za magjarsko literaturo utegne biti to društvo imenitnejše mimo ogerske učene akademije letos preuravnane.

Zvončki. *)

V zvončku zelenem
Mi zvončki visijo,
V zvončku nobenem
Se tak ne glasijo.

Zvonček zelen je
In zvončki so beli,
Razlega zvonjenje
V naravi se celi.

Kdor tebe je stavil,
Zvonček zeleni,
Zidarje preslavil
Je vse kot nobeni.

Kdor zvončke vas vbral je
Tak mično soglasno,
Uk glasen vsem dal je,
Da vse je le časno.

Tedaj le cvetite,
Zvonite prav milo;
Prav glasno zvonite,
Pojite prav milo:

„O sušca viharji,
Vsi bomo vmolknili,
Pa v slavni se zarji
Vsi spet oglasili!“

Malavašič.

Dopisi.

Iz D. na Štajarskem. — J. Š. Povem Vam žalostno novico, da je pohorski pesnik Juri Vodovnik umerl. Da prosto ljudstvo pesnike svoje ljubi in jih vé ceniti, pričuje to, da so tudi pri nas tukajšni prijatli njegovi bili najeli péto sveto mašo za rajnega Jurja Vodovnika. Zabavlice njegove: „Pohore“, „nove šege“ in še nekaj več takih tukaj okoli radi pojejo pri raznih veselicah. Tudi več svetih nam je zapustil, ki jih je za razne priložnosti zložil, in si je v njih pri našem prostem ljudstvu sam lep spomin postavil. Ker je bil tudi priden podperavec „Novic“, naj razglasijo to naznanjenje smerti iskrenega rodoljuba.

Iz Gorice 18. sveč. V — i. Globoko v serce nam je segla žalostna novica, da smo zgubili bogatega mecena našega slovstva, milostljivega škofa Antona Alojzija. Poklical jih je Bog vživat plačilo neštevilnih dobrih del; živ spomin pa bo vedno med nami ostal; saj so si postavili blagi rajniki spominke, katerih čas razdjati ne more. Zbali smo se bili, da bo izdelanje Vodnikovega slovnika zopet zaostalo; pa zlo nas je oveselilo zvediti, da so za slovenščino vneti rajniki potrebne pripomočke odkazali, da se ta tako silo potrebna knjiga doverši. — Nadjali smo se, da Svečnica

bo prinesla Vodnikov „Album“; pa le kaže nam še precej dolgo čakati. Lepa knjiga naj bo nam za to obilno plačilo! Kaj bo pa s spominkom? G. K-s iz Tersta je v 6. listu „Novic“ prav dobro o ti reči govoril. — Kdaj bomo zagledali: „Mlinarjevega Janeza“? Težko ga že pričakujemo, ko so nam „Novice“ radovednost sprožile. Podvizujte se z naročili, Slovenci! — Kaj nek delajo naši gg. Slovenci v Gradcu? ali iz slovenskih igrokazov ne bo nič? Je li nemogoče, da bi se 300 naročnikov nabralo?

Iz Gorenškega 18. febr. — Morebiti bo kateremu Ljubljancu merzelo nad pričujočimi versticami, ker grajajo neko napako ljubljansko; al če se nasprotno prevdari graje vredno djanje, bo mi pa morebiti marsikdo vendar le prav dal, da sem spregovoril o reči, ktera zasluži enkrat in za vselej odpravljena biti. — Še ko sem kot majhen fantalin v Ljubljani v šolo hodil, se mi je velikokrat — naravnost rečem — ostudno zdelo viditi, kako so pri vsakem pogrebu poleg lepo oblečenih gospodov, ki so z vošeniimi bakljami (Windlichtern) poleg truge svetili, koračili kaki razcapani pobje (imenovali smo jih „gasenlumpe“), ter od bakelj kapljajoči vosek v papirnate škarniceljne lovili. — Res je sicer, da varčnost je lepa lastnost, al čutiti je, da ona tako razcapanim fantalinom ni ravno prirojena. Berž ko ne lovijo vosek le zato, da dobijo kakošen krajcar, kateri splava potem po gerlu, se zaigra ali pa skadi v zrak; — sploh dvomim, da je k dobremu obrnjen. Pa ko bi tudi vsega tega ne bilo, se mi vendar o oziru na javno spodobnost zdi, da taki raztergan poba s svojim papirnatim škarnicelnom poleg snažno oblečenega gospoda več podere, kakor cela voščena baklja velja. — Ne vem, ali bi bil spregovoril o tem kako besedo, ko bi pri pogrebu našega prerano umerlega milostljivega gosp. knezosvladika ne bil vidil z lastnimi očmi neke nespodobnosti, o kateri pa tukaj ne bom javno govoril. Le toliko rečem, da me je taista globoko v serce vrezala in me prepričala od velike sirovosti nekterih ljubljanskih fantalinov. Naj bi oblasti, katerim je čuti nad javno spodobnostjo, skerbele, da bi bili taki smerkolini enkrat in za vselej od pogrebcev odstranjeni!

Rodoljub Podratitovski.

Iz Ljubljane. 21. dan p. m. je bil véliki zbor kranjske hranilnice (Sparkasse), kterege so tudi Njih eksc. deželni gospod poglavar s svojo nazočnostjo počastili. V zboru je bila po navadi rajtenga preteklega leta 1858 razglašena. Ta rajtenga kaže, da je hranilnica lani gospodarila z 2 milijonoma in 739,508 gold. st. dn., in da je štela 11,161 deležnikov. Lani je 7402 ljudi ji 737,517 gld. izročilo, kateri so s činzi po 4 od 100 narastli na 824,660 gld., — po tem takem več kot predlanskem. Tudi lastno premoženje (založni dnar) kranjske hranilnice se je lani zlo pomnožilo in sicer tako, da je konec leta zneslo 207,812 gold. Med drugimi rečmi je bilo v tem zboru na predlog nekega družbenika sklenjeno, da bode hranilnica zanaprej vsled svojih postav tudi na kmetije po deželi posojila dajala; zatega voljo bo vprihodnje v kancelii en gospod posebno za to postavljen, ki bo take prošnje za posojila na kmetije zasliševal. — Ta želja, naj bi hranilnice bile pomočnic kmetijam, ki v zadregi dnarja potrebujejo, se razlega dan današnji po vseh deželah našega cesarstva, in več hranilnic se je napravilo ravno iz tega najimenitnejega namena. Naša hranilnica se ni hotla dosihmal nič kaj pečati s posojili na kmetije, ker so jo skušnje učile, da ni z lepo ne činžev ne posojenega kapitala nazaj dobiti itd. Al kakor pri nas, je gotovo tudi drugod; nikar se tedaj, če se drugod ne ostrašijo teh težav, jih tudi mi ne ostrašimo, ako gré za blagor dežele! Hranilnice, ki hranujejo zdaj kmečkim ljudem dnarje in jih tako odtegujejo drugim, katerim bi se bili sicer posodili, ako bi hranilnic ne bilo, so že tudi za tega voljo dolžne, kmetijam na pomoč biti, se vé da tako, da je posojilo dobro zagotovljeno. Takemu, ki s svojim pre-

*) Galanthus nivalis, Schneeglöckchen.